

TOESPRAAK VIERING ALBATROS, DE SCHUTTING, KODIEL

Geachte ministers,
Beste vrienden beheerders en personeelsleden,
Beste vrijwilligers, sympathisanten en bezoekers,
Beste bewoners en gasten,

Bedankt om hier samen met ons deze feestdag in te zetten. We hebben vandaag 3 jubilarissen. Deze festiviteiten bestaan ook uit die delen; deze drink met onze boodschap, de opendeur – activiteit in onze huizen en een feestelijk slotmoment voor de genodigden.

40 jaar Albatros, dat wil zeggen dat onze geschiedenis start in het beruchte jaar '68. En ere aan wie ere toekomt. Het was de gedreven pater lazarist Karel Gielens die vanuit het toenmalige Teleservice een onthaalhuis voor mannen "De nieuwe kans" oprichtte. Dit als tegenhanger voor het vrouwenonthaalhuis "Open deur – La porte ouverte". Na de start in de Kogelstraat 24 werd vrij snel de Washuisstraat 40 gekocht en aangepast om een 20-tal mannen op te vangen. Bij die verhuis kreeg de werking ook de symbolische naam "Albatros"; die grote trekvogel die moeite heeft om op te stijgen als hij aan de grond zit, maar eenmaal in de lucht met grote sierlijkheid vliegt!

Met die visie op hulpverlening; gestrande mannen tot rust laten komen en in een geduldige, emancipatorische benadering opnieuw de kracht geven om hun eigen vlucht verder te zetten..., heeft Pension Albatros van meet af aan pionierswerk gedaan in het thuislozenwerk te Brussel – met effect in heel Vlaanderen.

Zo was Albatros mede oprichter van de "Vereniging van Vlaamse onthaalhuizen" dat we beter kennen onder de naam "Thuislozenzorg Vlaanderen" – de vroegere federatie die voor de uitbouw van de thuislozenzorg stond in de jaren '70, '80!

Vanaf '80 spreken we van 'onthaalhuis Albatros'; na de erkenning door het Vlaamse Ministerie voor Gezin en Welzijn werd al de achterbouw opgetrokken met individuele kamers en werden opvangkamers tot stand gebracht in 'de 42' (mede dankzij de steun van toenmalig minister Vic Anciaux).

De vernieuwde raad van beheer, onder voorzitterschap van Johan Leeman, zette de traditie voort om vanuit Albatros nieuwe dynamieken en strategieën voor onze doelgroep 'thuislozen' tot stand te brengen.

Zo speelden we een rol bij het tot stand komen van:

het sociaal verhuurkantoor Iris

het opvangcentrum voor jongeren Arana

de werking voor straatprostitutie: Adzon

de uitbouw van sociale werkplaats 'Groot Eiland'

dagcentrum Hobo

en uiteraard de werking die een 'schutting' moet verzekeren na een verblijf in het onthaalhuis 'De Schutting'. In '90 erkend om begeleid en beschut wonen voor 40 thuislozen en daarmee 1 van de 3 dergelijk erkende centra 'begeleid wonen voor thuislozen'.

Na de warme en geduldige opvang in de onthaalhuizen, zet men er het traject voort om terug op eigen benen te staan. Met deze unieke ontmoetingsplaats, gerund met professionele begeleiding en vrijwillige inzet blijven onze gasten een plek vinden die kracht en schutting geeft. Den after-Albatros, zoals één van de bewoners het noemt.

Achter deze sterke pioniersfunctie in werkvormen en methodieken steekt een gedrevenheid die gevoed wordt door een overtuiging en een visie. De overtuiging dat 'thuislozen' een specifieke deskundigheid nodig hebben, een eigen aanpak verdienen, en in die zin een bijzondere werkvorm zijn binnen het welzijnswerk. Daarom hebben we ook destijds met de federatie mee gebouwd aan een kaderreglementering voor de thuislozenzorg!

Vanaf 1995 kwamen de fusiegolven, met een andere tijdsgeest. Small is niet langer beautiful, bigger staat garant voor meer efficiëntie, of toch meer beheersbaarheid! Ooit dacht men dit ook in de bankwereld!

Na de oprichting van het polyvalent centrum Arundo nemen we vanaf '99 onze verantwoordelijkheid op in C.A.W. Archipel samen met Puerto Leger des Heils, Groot Eiland, Vrienden van het huizeke en Welkom. Maar Albatros, De Schutting blijft er de vinger aan de pols houden van de thuisloze medemens en trouw aan onze pioniersrol en overtuiging bouwen we er met anderen aan erkenningen voor bijkomende opdrachten als straathoekwerk (Diogenes), zorgwonen en begeleid wonen. Zo wordt onze integrale benadering versterkt door samenwerking rond huisvesting (met Puerto, Groot Eiland en met samenlevingsopbouw).

We maken verder werk van gedifferentieerde opvang, met studio's, appartementen voor koppels of eenoudergezinnen, tot een mogelijkheid voor een groot gezin met huisdieren. Dit omdat we niet enkel geloven in de eigen wetmatigheden van een goede methodologie voor

thuislozenbegeleiding, maar ook omdat het een zorg op maat moet zijn met respect van de reële situatie!

Doorheen al deze jaren hebben beide werkingen dus een uitgebreid netwerk uitgebouwd, met de thuislozen als rode draad.

In open geest wordt er samengewerkt met anderen over taal- en subsidiegrenzen heen, wordt verantwoordelijkheid opgenomen in het signaleren van tekorten en behoeften, wordt gewerkt aan preventieve acties en nazorg en worden de bevoegde overheden in Vlaanderen en Brussel steeds geappelleerd voor het realiseren van een meer kwalitatieve thuislozenzorg.

En wees gerust; Wij zullen dit blijven doen! Ik kom daarop terug.

Die 'eigenzinnige' aanpak resulteerde 7 jaar terug in een zoveelste gedurfde, originele stap; de start van een thuisloze boerderij; Kodiel! Een plek waar mensen terug op adem en eigen ritme kunnen komen in een groene, landelijke omgeving. Samen zorg opnemen voor enkele dieren en voor mekaar. Terug vertrouwen en ontspanning leren genieten op de rug van een paard of in een ezelskarretje! Zonder 'moeten' maar er mogen zijn zoals men is. Tegen alle resultaatsdenken in. Met steun van afwisselend Welzijnszorg, de Provincie Vlaams-Brabant en de Koning Boudewijn Stichting. Als we dit allemaal voor mekaar krijgen is dat te danken aan velen.

Te danken aan trouwe geëngageerde vrijwilligers op alle niveau's

Te danken aan de morele en financiële steun van de subsidiërende overheden (uit Brussel en Vlaanderen!)

Te danken aan de vele donateurs en de wijnverkopers, waardoor we een patrimonium hebben kunnen verwerven

Te danken aan de stuurgroep (vroegere beheerders) die verantwoordelijkheid en risico namen vanuit visie en met een gezond financieel en personeelsbeleid!

Het is bovenal te danken aan de enthousiaste en competente personeelsploegen – teams met spirit en grote gedrevenheid – coördinatoren met betrokkenheid en een participatieve leiderschapstijl!

Maar vooral doordat er iets is dat al deze 'stakeholders' of 'betrokkenen' ergens gemeen hebben; het geloof in onze missie! En dan heb ik het over deze eigen-aardige manier om de thuisloze mens zelf centraal te stellen in heel de aanpak.

Een aanpak die gestoeld is op een rechten-benadering en niet op caritatieve sentimenten. We geloven dat het recht om zich te ontplooien een mensenrecht is en dat vertaalt zich in het recht op inkomen, waardige huisvesting, een dak, vorming en werk... kortom; een eigen plek, een thuis in de samenleving! En dus de plicht om te investeren in een maatzorg van hen

omdat onze samenleving mensen uitstoort door haar hoge ritme, haar veeleisende structuur en door kwetsuren.

De ervaringen van 40 jaar. En de hulpverleningsmethoden resulteerden in een praktijk met bruikbare werkinstrumenten voor onze gasten. Ze zijn gebaseerd op eenvoudige uitgangspunten;

Op een respectvolle en menswaardige manier met thuislozen werken vertrekt vanuit aandacht voor het totaalbeeld; de gehele mens achter de vraag Wie gekwetst wordt door het verleden moet eerst terug binding krijgen met zichzelf, en dat doe je door de tijd te krijgen om terug binding te maken met de andere... dan pas kon je terug thuis in de samenleving en je toekomst! Dit bouw je op door een vertrouwensrelatie met je hulpverlener – met wie je partner wordt, geen relatie van vraag en aanbod, maar een kwalitatieve dialoog, met een plek (een open deur) waar je kan thuishkomen – een bemoeizorg – een netwerkvorming.

Dat is wat gebeurd in onze huizen; samen op weg gaan; vertrouwen opbouwen en zo mensen terug in hun kracht laten komen.

Daarom zijn we tegen de individualisering van het armoede-probleem, en zeker tegen elke vorm van bureaucrativering, verzakelijking en compartimentering van de hulpverlening voor onze mensen.

We zien deze mensen als actieve hulpvragers die willen participeren in een globaal hulpverleningsproces. Met hun dromen en verwachtingen spelen we in op hun krachtbronnen en competenties... hoe kwetsbaar ook.

Duurzame hulpverlening moet integraal werken op alle levensdomeinen, samen met andere diensten maar vanuit één thuis en één hulpverlener die vertrekt vanuit een gelijkwaardig partnerschap.

Vanuit die positieve basishouding is heel ons netwerk gegroeid en werden honderden mensen in al die jaren terug in hun mogelijkheden erkend en op weg geholpen. Steeds startend bij een warm onthaal – van cruciaal belang – met deskundige begeleiding tot nieuw perspectief.

Voor deze aanpak heeft het beleid tot op vandaag de nodige ruimte geboden. Maar recente evoluties bekijken we met veel zorg. Daarom maken we van deze viering gebruik om aan de beleidsmakers een boodschap mee te geven.

De kernboodschap is dat de C.A.W.-fusies tot een ander hulpverleningsmodel hebben geleid, waarbij de bijzondere zorg voor thuislozen dreigt te moeten wijken. Tegelijk geeft de harde sociale realiteit met een zware huisvestings- en schulden crisis, met een groeiende groep van armen en armere gezinnen, met een stijging van de noodopvang en noodhulp juist aan dat een

structurele thuislozenzorg meer dan ooit nodig is. Zeker in onze Brusselse realiteit.

Het gevaar is dat een ver doorgedreven C.A.W.-model (voor iedereen en elk probleem) precies de omvang en complexiteit van het thuislozenprobleem hier zowel kwalitatief als kwantitatief onderschat.

Vandaar ons pleidooi, (en dat doen we voor heel Vlaanderen), voor het behoud van deze historische sterkte, met kwaliteit boven snelheid, met een model van integrale bemoeizorg en trajectbegeleiding, met netwerkvorming tegenover het ontrafelen van de individuele hulpvraag in een verkapte 'gespecialiseerde' hulpverlening.

Deze nood aan een goede dagbesteding op maat gepaard gaand met een kwaliteitsvolle begeleiding is ons strijdpunt. Daarom eisen we dat dit als een bijzondere werkvorm binnen het C.A.W. zijn rechtvaardige plaats kan behouden.

Daarom ook zijn we opnieuw pleitbezorger voor een kaderreglementering met gekleurde subsidies voor thuislozenzorg. Daarbij kunnen de verschillende opdrachten (van algemene opvang, over crisisopvang, zorgwonen, straathoekwerk...) van subsidie gegarandeerd worden mits de nodige kwalitatieve voorwaarden.

Want thuislozenzorg is meer dan bed-bad-brood. We zijn er dus echt tegen om de functie van onthaalhuizen uit te hollen tot louter opvang en de begeleiding door te schuiven naar andere ambulante diensten binnen een C.A.W.

We zien hoe dit model vandaag reeds op heel wat plaatsen de eigen aanpak van thuislozen in de verdrukking duwt. Ze komen vandaag als dusdanig zelf niet meer voor als kernopdracht bij de reglementeringen van het C.A.W., noch wordt deze doelgroep genoemd bij het ontwerpdecreet welzijnswerk!

Daarom vragen we vandaag ook opnieuw een specifieke belangenverdediging van de thuislozen. In Brussel bestaat er sinds kort opnieuw een steunpunt 'La Strada' – een coördinatie voor de verscheiden invalshoeken uit de Brusselse realiteit. Erg nodig in een stad waar 1 op 4 onder de armoedegrens leeft en waar het risico bestaat nog enkel aan symptomenbestrijding te gaan doen.

We zullen deze belangenverdediging, trouw aan onze geschiedenis, blijven stimuleren. Wij nemen vandaag ook het engagement onze visie en rijke praktijkervaring beter te kapitaliseren door een studie te maken met deskundigen.

We vragen aan de overheid ook een engagement te nemen; een denktank of beleidsgroep rond dit thema op te richten zodat we opnieuw een beleidsdialoog kunnen aangaan over deze belangrijke thematiek.

André Kiekens